

Varhainen

peruskielitalito on opin ytimessä

Itävallan koululaitos kokee myllerryksiä. Uudistukset on aloitettu päivähoitosta. Tavoitteena on, että koulun alkuun mennessä kaikilla lapsilla olisi tarvittava peruskielitalito koulukielessä saksassa.

Nuorisotyöttömyys kasvaa Itävallassa siinä missä monissa muissakin Euroopan maissa. Yritykset tarvitsevat oppilaita oppisopimuspaikkoihin mutta valittavat sitä, että työvoimatoimistosta heille välitetään nuoria, joiden perustaidot laskeamisessa, lukemisessa ja oikeinkirjoituksessa ovat pahasti puutteellisia. Seuraa usein työttömyyden ja turhautumisen kierre. Nyt työvoimatoimisto on ilmoittanut järjestävänsä peruskouluopinnot takaavaa opetusta näille nuorille. Tuntuu ihmeelliseltä, että asiaan puututaan niin myöhään, mutta parempi nyt kuin ei koskaan. Mistään opiskelusta ei voi saada kuin murto-osan hyötyä, jos luku- ja kirjoitustaito ei ole kunnossa.

Tavoitteena yhteinen kieli

Suomesta katsottaessa Itävaltaan assosioituu usein kuva vuoristoisesta alppi-idyllistä

kahveineen ja torttuineen, ja voi olla, että tämä joissakin läntisissä osissa maata pitääkin paikkansa. Mutta mitä idemmäksi mennään, sitä enemmän kuva muuttuu. Wien on Euroopan kansainvälisimpiä kaupunkeja, ja sen kaduilla kuulee niin monta eri kieltä, ettei niitä kaikkia millään tunnista. Kansainvälisyyden myönteiset puolet kuitenkin jäävät käyttämättä, jos ei löydy yhtä yhteistä kieltä.

Syyskuun alusta lähtien Itävallassa on osavaltio kerrallaan alettu toteuttaa maan hallituksen säätämää uudistusta, jossa lasten päivähoito muuttuu portaittain maksuttomaksi. Suunnitelmissa on, että viisivuotiaille maksuton päivähoito ei enää ensi vuonna olisi pelkkä oikeus vaan jopa velvollisuus. Tällä pyritään siihen, että lapset jo ennen koulun alkua oppisivat kunnolla ymmärtämään ja puhumaan saksan kieltä ja myös omaa äidinkieltään, mikäli se on jokin muu kuin saksa. Tavoitteena on, että näin koulun alku helpotuu ja vapautuu energiaa oppia niitä asioita, joihin puheen ymmärtämistä ja hyvää kommunikaatiotaitoa välttämättä tarvitaan.

Oppimista leikin varjolla

Itävallan kansainvälisyydestä huolimatta on väärin uskoa, että vain maahanmuuttajataustaisilla lapsilla olisi kielivaikeuksia. Bundesinstitut für Bildungsforschung BIFIE teki tutkimuksen lasten kielitaidosta, ja tulos oli hälyttävä: 15 kuukautta ennen peruskoulun alkua 23 % kaikista lapsista puhui saksaa niin huonosti, että sen perusteella voitiin ennustaa vakavia ongelmia koulunkäynnissä. Kolmannes näistä lapsista puhui saksaa äidinkielenään.

Päivähoidossa olevien lasten kielitalito oli huomattavasti parempi – tulos korreloi suoraan päivähoitossa vietettyyn aikaan. Oikea pedagoginen päivähoito voi taata oppimisen leikin avulla. Jos leikki ja myönteisyys yhdistyvät oppimiseen vielä koulussakin, tavoite on saavutettu.

Mistä koulutettua työvoimaa?

Hallituksen laajat uudistukset vaativat paljon uutta työvoimaa, mikä pitkällä tähtäimellä on myönteinen asia. Äkkiseltään tilanne kuitenkin luo päiväkoteihin kovia paineita. Tarvitaan tuhansia uusia päiväkotipaikkoja.

Pedagogit järjestivät mielenosoituksen muutama viikko sitten herättääkseen huomiota tavoitteiden ja resurssien yhteensopimattomuudesta. Ryhmät ovat liian suuria, ja vaikka valtio tukee koulutusta merkittävästi, tilanne ei korjaannu yhdessä yössä. Kun vielä palkat ovat melko pienet, ala ei houkuttele työvoimaa siinä määrin kuin sitä tarvittaisiin. Yhteiskunnan on nostettava alan arvostusta korkeatasoisella koulutuksella ja palkitsemalla tärkeä työ kunnolla.

Tämä pätee koko koulutukseen, jota ollaan Itävallassa uudistamassa eikä aivan kivutta. Systeemi on vanha ja monimutkainen, ja aina on ryhmiä, jotka näkevät juuri oman asemansa heikentyvän uudistusten myötä. Lopulta kuitenkin myös Itävallassa koululaitosta ollaan yhdentämässä. Yhtenä konkreettisena esimerkkinä on ylioppilastutkinto, jonka sisältö ja muoto on tähän asti määritelty paikallisesti.

Keväällä opettajat protestoivat lakolla, ja syksyllä yliopisto-opiskelijat valtasivat luentosalinsa. Keskustelu sivistyksen ja koulutuksen arvoista on pyörähtänyt käyntiin.

SATU TASKINEN

Kirjoittaja on aikuiskouluttaja, sosiaalineuvoja ja free lance-toimittaja, joka on asunut Itävallassa vuodesta 1999.

Itävallan koulu-systeemi lyhyesti

Itävaltalaislapset aloittavat koulunsa

6-vuotiaina. Kansakoulu (*Volksschule*) kestää neljä vuotta. Sen jälkeen voi joko pyrkiä oppikouluun (*AHS Unterstufe*) tai jatkaa keskikoulussa (*Hauptschule*). Kahdeksannen luokan jälkeen opinnot jatkuvat lukiossa (*AHS Oberstufe*), ammattilukiossa (*BHS*) tai ammatillisessa koulutuksessa. AHS:n ja BHS:n päätteeksi suoritetaan ylioppilastutkinto, joka oikeuttaa opiskeluun yliopistoissa ja korkeakouluissa. Ammatillisella puolella oppisopimuskoulutus on yleistä.

SATU TASKINEN